

professor, dr. phil. Povl Bagge, for bd. IV og V landsarkivar Jens Holmgaard, og er nu lektor, amanuensis Lorenz Rerup. De nationale redaktører er for tiden fil. dr. Olli Vehviläinen, Finland, universitetslektor Adler Holmboe, Norge, og fil. dr. Signe Carlsson, Sverige.

LORENZ RERUP

KNUD PRANGE: Heraldik og Historie. Dansk Historisk Fællesforenings Håndbøger. Viborg 1962. 74 s. Ill. 16.00 kr.

Heraldisk Tidsskrift. Udg. af Societas Heraldica Scandinavica. Ekspedition: Sigmundsvej 8, 2880 Bagsværd. Medlemskontingent 40 kr. årlig.

De historiestuderende i København havde det for fyrretyve år siden i mange henseender nemmere end nutidens. Knud Fabricius læste over Orienten og Hellas, Erik Arup over Rom og økonomisk historie, Kr. Erslev havde skrevet lærebøger om historisk teknik og metode, om middelalderen og om det 16. årh., J. A. Fridericia om det 17., 18. og 19. årh. op til 1848 og Aage Friis om den nyeste historie. Fædrelandshistorien dækkedes af de samtidige, Arups og Det danske Folks. Og endelig arbejdede Johs. Steenstrups længe efter sin afgang videre med sine nyttige håndbøger inden for hjælpevidenskaberne, bl. a. om historieskrivning, etnografi, kronologi, geografi, statsret, sted- og personnavne, skriftarterne og diplomatiken samt våbenmærker, segl og mønter.

I det seneste tiår har Dansk Historisk Fællesforening ladet udarbejde en lang række håndbøger, som erstatter og supplerer Steenstrups nu forældede. Der er foreløbig fremkommet orienteringer i kronologi, ikonografi, numismatik, kartografi, folkloristik, genealogi, palæografi, toponomastik, metrologi, epigrafik, partitionografi, agrararkitektur, militaria og heraldik, alle med mere menneskelige titler end her terminologisk anført.

I 1959 udsendte Knud Prange sin »Heraldisk Nøgle« til Thisets og Wittrups »Nyt dansk Adelslexikon« fra 1904. Nøglen har en ganske særlig opgave og løser denne på en særdeles praktisk, om end til tider nødvendigvis meget indviklet måde. Pranges »Heraldik og Historie« er derimod den brede og inspirerende orientering, man har savnet siden Steenstrups korte redegørelse fra 1915 og Poul Bredo Grandjeans meget tekniske »Dansk Heraldik« fra 1919. Våbenlærens opståen og udvikling gennemgås, der gøres rede for skjoldmærkernes symbolik og retlige betydning, og der indføres i den omfangsrige litteratur. Overalt er fremstillingen præget af soberhed og kritisk sans inden for en emnegruppe, der som få har indbudt til og er blevet misbrugt af hul romantik. Man erindre blot modsætningsvis Arups, af hans samtidspolitiske stude prægede, men litterært mesterlige skildring af Erik Menveds ridderfest ved Rostock i 1311. Prange har formået at vise, hvor værdifuld en hjælpedisciplin heraldikken kan være for den politiske og sociale historieforskning, og med sin håndbog har han givet studenterne et læremiddel og de mange interesserede et hjælpemiddel.

Samtidig med Pranges arbejder har det fællesnordiske Heraldisk Selskab og dets »Heraldisk Tidsskrift« befæstet sin stilling. Selskabet blev stiftet 1959 og stillede sig fra starten på et rent historisk og beskrivende grundlag, i modsætning til flere tidligere foreninger, hvor der appelleredes til, at heraldik skulle være

noget særligt »fint« eller æstetisk. Selskabets første formand blev amtsdirektør Ernst Verwohlt, Roskilde, hvis undersøgelser over herold-væsenet synes at åbne nye perspektiver for den diplomatiske historie. Tidsskriftets redaktionsudvalg har siden starten haft de kgl. ordeners historiograf, dr. phil. Albert Fabritius som medlem, og dets første nummer åbnedes med en artikel af statens heraldiske konsulent Paul Warming. Tidsskriftet har naturligvis i det forløbne tiår bragt en del redegørelser af overvejende personalhistorisk interesse, men det er forbausende, hvor mange veje til dybere historisk forståelse heraldikken kan anvise på en del felter. Eksempelvis har nuværende professor i Århus, dr. theol. Troels Dahlerup kunnet give tankevækkende bidrag til dansk feudal- og godshistorie. Den utrættelige redaktør af tidsskriftets første 20 numre, Sven Tito Achen, har her som gennem sin indsats ved Politikens Forlag kunnet yde dansk historieforskning mange og inspirerende tjenester.

JØRGEN TVEVAD

Danske Historikere 1965. Redigeret af H. K. KRISTENSEN, KNUD PRANGE og JOHAN HVIDTFELDT. Udgivet af Dansk Historisk Fællesforening. 1966. viii + 175 s. 54,00 (36,00) kr.

Siden 1930 har den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse nogle få gange uddelt sin prisedalje til »belønning af fortjenester, udvist af mænd og kvinder, der ikke henhører til de faglærte historikers kreds, men som af uselvsk interesse har virket til fremme af fædrelandets historie«. Blandt de hædrede er Ribe amts førende lokalhistoriker, fhv. førstelærer H. K. Kristensen. I direktionen for den gamle dansk-norske stiftelse, som økonomisk har bidraget til nærværende håndbog, sidder rigsarkivar, dr. phil. Johan Hvidtfeldt.

Hovedformålet med biografisamlingen har da også været at meddele oplysninger om historikere, som ikke hører til de faglærtes kreds. De videnskabeligt uddannede i fortid og nutid kan man oplede hos »F. E. Hundrup: Biographiske Efterretninger om dem, der ved Københavns Universitet have erholdt de høieste akademiske Værdigheder. 1859« og i »Danish Theses for the Doctorate 1836-1957. 1-2. 1929-62«, hos »F. E. Hundrup: Biographiske Efterretninger om de Candidater, der ved Københavns Universitet have underkastet sig philologisk Embedsexamen. 1849« og videreført op til »Magister-Staten. 6. udg. 1967« samt i »Den danske Bibliotekarstand. 2. udg. 1963« og »Det danske Arkivvæsens personale. 1965«. Danske forskere med international position kan bl. a. findes i »Répertoire International des Médiévistes. Poitiers 1965«. Også dyrkerne af de historiske discipliner inden for andre faggrupper er biografisk tilgængelige gennem staterne over teologer, læger, jurister, økonomer og ingeniører m. fl. Men over de mange ikke-akademiske forskere og skribenter i det sidste hundredår er der ingen fortegnelser. Ehrencron-Müllers og Erslews forfatterleksika rækker officielt kun op til 1853, og med Jyske Samlinger 1866 og Sønderjydske Aarbøger 1889 begynder en stedse mere omfangsrig historieskrivning uden for laugene. Det er i de seneste år lykkedes Den danske historiske Forening at få videreført den danske historiske bibliografi. Man må ønske, at Dansk Historisk Fællesforening en